

КРАЄЗНАВСТВО

Сторінка № 7 (27), підготовлена районною громадською організацією "Спілка краєзнавців"

Заслужений артист України.

Федір Жарко народився 4 червня 1914 року в селі Михайлівці Кам'янського району Черкаської області в хліборобській сім'ї. В родині Жарків всі мали добрі голоси. Федір з дитинства захоплювався грою на бандурі, любив співати народні пісні.

У 1936 році Ф. Жарко закінчив Черкаський педінститут (з 1995р. Черкаський державний університет). Вчителював спочатку на Кам'янщині, а потім в Київській області. Ще тоді всією душею віддався гуртовій роботі, не раз виступав на районних, обласних та республіканських олімпіадах.

Після успішного виступу в 1946 році в Москві на Всесоюзній олімпіаді художньої самодіяльності профспілок Ф. Жарка прийняли в українську державну капелю бандуристів.

У складі капели Ф. Жарко гастролював у багатьох містах України колишнього Радянського Союзу і за рубежом України, в Європі, США.

Виступав Ф. Жарко і як соліст. Крім дум, народних пісень в його репертуарі були пісні літературного походження на слова Т.Г. Шевченка, М.Рильського. Він сам поклав на музику 25 поезій, серед яких твори О. Олеса, О. Пархоменка та ін.

Його широкий репертуар налічував бли-

зько 300 різних творів. Фірма "Мелодія" випустила 7 платівок з народними думами у виконанні Жарка. В радіофондах України залишилися сотні записів, виконаних ним творів. З участю артиста поставлені фільми "Співає дерево української бандури", "Дума Кобзарєва", "Дружба народів". Ф. Жарко-автор збірки народних пісень в обробці для голосу й бандури.

Протягом 28 років наш земляк виступав у складі Заслуженої капели бандуристів України.

Вже перебуваючи на пенсії (з 1974р.), бандурист продовжував активну пропагандистську творчу і педагогічну діяльність у Київській секції літературної, літературно-фольклорної та етнографічної Товариства охорони пам'яток історії та культури, часто виступав з концертами.

В 1969 році Ф. А. Жарку присвоєно звання Заслуженого артиста України.

Помер Ф. Жарко 17 липня 1986 року, похований в Києві на Байковому кладовищі.

Олександр Шамрай,
голова правління Кам'янської районної громадської організації "Спілка краєзнавців",
лауреат обласної премії ім. М. Максимовича.

Поет-партизан Денис Давидов

Денис Васильович Давидов — відомий російський поет і військовий письменник, герой Вітчизняної війни 1812 року — народився в Москві 16 липня 1784 року.

Ще в дитинстві його благословили знаменитий полководець О. В. Суворов, пророкуючи йому перемогу у трьох великих битвах.

На початку 1801 року в Петербурзі він розпочав свою військову кар'єру в кавалерійському полку, а в 1804 році, як пише сам поет, доля привела його в Білоруський гусарський полк, який дислокувався у Звенигородці. Саме в цей період Денис Давидов часто гостював у Кам'янці, навідуючи свого рідного дядька Л. Д. Давидова та його родину.

У 1807 році як ад'ютант Богратіона, брав участь у війні з Наполеоном, проявивши виняткову хоробрість. Потім воював у Швеції і Фінляндії та пройшов російсько-турецьку війну.

А все ж, безсмертна слава прийшла до нього під час Вітчизняної війни 1812 року. До Бородинської битви Денис Давидов запропонував П. Баргратіону детальний план партизанських дій, з якого розпочалася всенарод-

на партизанська війна. Давидов у повній мірі застосував у цій війні свої принципи: "швидкість у діях, несподіваність у нападках на ворога, єдність в натиску".

Спочатку його мобільний загін складався із 130 кавалеристів, який разом з партизанськими загонами Фінгера і Орлова-Денисова полонили дві тисячі французів під Ляховим. Битви під Красним, Гродно, Белінічів, Калиші та інші не обходилися без талановитого партизанського ватажка. Він першим увійшов у Дрезден і зайняв його, перемігши маршала

Дау. За такий самовільний вчинок Давидов був відсторонений від командування. Слава дісталася іншим. Один заслуженого визнання, здобутого у війні 1812-1814 роках, ніхто у нього відняти не зміг.

Повернувшись із Парижа в Москву, поряд із військовою службою Денис Васильович займається творчістю.

Поет-партизан познайомився із Пушкіним взимку 1818 року в Петербурзі. Їх стосунки були досить дружніми, адже Д. В. Давидова О. С. Пушкін знав задовго до їх зустрічі. Всенародна слава про Давидова-партизана, як символів Вітчизняної війни 1812, грози Наполеонівській армії розійшлася по всьому світу. Портрет хороброго воїна-гусара висів у кабінеті Вальтера Скотта.

О. С. Пушкін присвячував йому свої вірші і писав, що саме Давидов допоміг йому знайти шлей шлях в поетичну епоху Жуковського і Батюшкова.

Галина Таран,
директор Кам'янського державного історико-культурного заповідника.

Микола Миколайович Раєвський

(25.09.1771-28.09.1829)

Раєвский, слава наших дней...
(В. А. Жуковский)

Прославлений герой війни 1812 року, талановитий воєначальник, людина честі, незламної волі і легендарної хоробрості — таким був генерал від кавалерії Микола Миколайович Раєвський.

Син власниці кам'янського маєтку Катерини Миколаївни Давидової від першого шлюбу з М. С. Раєвським, представник древнього роду, вунчятий пам'ятник всемогутнього Лотомкіна рано вступив на військову службу. У 18 років М. М. Раєвський був уже майором і відзначився в російсько-турецькій війні. Але всенародну славу він здобув під час Вітчизняної війни 1812 року. Ще на початку цієї війни корпус генерала Раєвського стримував натиск французьких військ, які вдевчі переважали сили його корпусу під Смоленськом. Ціною наймогутніших зусиль корпус Раєвського протримався до підходу армії Баргратіона, тим самим допомігши основним силам російської армії уникнути розгрому.

Надзвичайний героїзм проявив М. М. Раєвський у Бородінській битві. Він обороняв висоту на якій була розташована батарея із 18 гармат. На корпус Раєвського припав основний удар французької армії. Безпрецедентна оборона прославила ім'я М. М. Раєвського, а легендарна батарея увійшла в історію як «батарея Раєвського». Його корпус також відзначився в боях за французьку столицю, він першим подолав до Парижа і захопив панівні висоти біля міста.

М. М. Раєвський постійно приїздив до матері в Кам'янку, дуже любив її. І як найстарший син К. М. Давидової він весь час піклувався про своїх молодших братів від другого шлюбу матері з Л. Д. Давидовим. Катерина Мико-

лаївна виділила М. Раєвському із своїх маєтностей села Бовтишки і Розумівку. Центральною садибою сім'ї Раєвських стала Бовтишка, де Микола Миколайович побудував великий будинок.

Одружившись на внучці М. Ломоносова Софії Олександрівні Константинової, Раєвський створив прекрасну сім'ю. Всі його діти: сини Олександр і Микола, дочки Катерина, Олена, Софія і Марія — були близькими друзями О. С. Пушкіна і увічніні в його поезіях. Саме з родиною Раєвських поет подорожував по Криму і Кавказу під час свого Південного заслання. З Миколою Миколайовичем Раєвським Пушкін зустрічався і в Кам'янці, адже коли не було воєнних дій, Миколи Миколайович не пропускав імені матері, а саме імені К. М. Давидової стали приводом для приїзду поета в Кам'янку. О. С. Пушкін високо цинив М. М. Раєвського: «...человек без предвзвешен, с сильным характером и чувствительный, он невольно привлекает к себе всякого, кто только достоин понимать и ценить его высокие качества».

Останні роки свого життя прославлений генерал провів у Бовтишці. Тяжким ударом для нього став від'їзд до Сибіру за чоловіком — декабристом С. Г. Волконським улюбленої дочки Марії.

Помер М. М. Раєвський 28 вересня 1829 року і похований в с. Розумівці. На чавунній плиті, що закриває його поховання, написано: «Он был в Смоленске щит, в Париже - меч России».

Лариса Бондаренко,
заступник директора
Кам'янського державного
історико-культурного заповідника
з наукової роботи.

Жаботинський сотник Захарій Харко

У цьому році виповнюється 245 років із часу першого виступу козаків Жаботинської сотні під проводом легендарного сотника Харка проти утісок польської шляхти.

Особа сотника Харка за майже двісті п'ятдесят років в устах народу перетворилася із історичної особи в напівлегендарну. Про нього складено не один десяток переказів, пісень, дум і легенд. З історичних джерел відомо, що Харко був сотником Жаботинської сотні надвірних козаків, яка охороняла місцевий замок. Однак коли утиски на релігійному і соціальному ґрунті з боку шляхти посилювалися, сотник підняв повстання проти уніатів. Разом з козаками і селянами навколишніх сіл його загін нараховував біля 700 чоловік.

Відомо також, що саме Харко допоміг ігумену Мотронинського монастиря Мелхіседеку уникнути польського арешту і переправив останнього до російських володінь. Можна припустити, що сотник виношував плани великого повстання по всій Україні проти польської шляхти. У всьому випадку серед уніатів ходив такий вислів: "Вигодували із Харка гайдамаку. То була Хмельниччина, а тепер буде Харківщина..."

Можливо, ці та інші факти, а також бунтів-

ний характер сотника послужили тому, що генеральний офіціал Г. Мокрицький наказав відправити Жаботинського сотника Захарія Харка, начебто в справах, до польського регіментаря Воропича в м. Павлоч, надіславши при цьому таємний циркуляр, в якому зазначалося, що Харка треба схопити і таємно стратити без суду і слідства. Що і було зроблено в околицях села Шамраївки. Як свідчать джерела сотнику відрубали голову, а тіло таємно закопали на стайні.

Незважаючи на це, відомий історик М. Максимович писав, що сотник був похований у Жаботині, хоч ця версія не знайшла підтвердження. В народі збереглося немало переказів про легендарного Харка. Відомий історик М. Костомаров у своїх записках за 1872 рік згадував, що під час подорожі з Чигиринщини, в містечку Жаботині, йому показали хату сотника Харка. А в народі одне із урочищ в околицях села донині називають Харковим.

Як би там не було, а постать Жаботинського сотника Харка навічно закарбувалася у пам'яті народній, як образ одного із видатних ватажків гайдамацького руху в Україні.

Юрій Ляшко,
завідувач історичним музеєм.

"Наше місто"

Засновник Кам'янська міська рада,
реєстраційне свідоцтво ЧС № 512
від 24 липня 2006 року.

Точка зору автора не завжди збігається з точкою зору редакції. Редакція залишає за собою право виправляти і скорочувати матеріали. За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
РР № 39226401002306 УДК м. Черкаси, МФО 854018 СДРПОВ 25872304
Адреса редакції: 20800, м. Кам'янка, вул. Леніна, 37, тел. 6-17-87.

Редакційна колегія: О. Г. Шамрай, Н. В. Булякська, В. І. Кравченко, Ю. І. Щербак

Фото на знімах виконано редакційною колегією

Друк офсетний. Кам'янське комунальне

поліграфічне підприємство
Адреса: м. Кам'янка, вул. Пушкіна, 56, тел. (04732) 6-16-93
Обсяг 1 умовних друкованих аркушів.
Наклад 1117. Замовлення № 696.